مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی

مبینا ثامنی[1] و زهرا آزادی احمد آبادی[2]
۱ و ۲ گروه روان شناسی، واحدگرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار ،.ایران

چکیده

هدف این تحقیق مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه شامل ۲۰۰ نفر از نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی شهر تهران بودند که از بین آنها ۱۰۰ نفر از نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی (۵۰ نفر) و همچنین نوجوانان عادی (۵۰ نفر) به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش بود. برای سنجش وسواس فکری از آزمون جور کردن کارتهای ویسکانسین (گرانت و برگ، ۱۹۹۳) ، پرسشنامه ۲۱ سؤالی اضطراب بک (۱۹۸۸) و پرسشنامه ۳۰ سوالی پرخاشگری آیزنگ و گلین ویلسون (۱۹۹۲) ، استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی میانگین، انحراف معیار و آمار استنباطی از تحلیل آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس با نرم افزار آماری اس‌پی‌اس‌اس استفاده شد. نشان داد کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، تأثیر معنادار دارد.

واژگان کلیدی: کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب ، پرخاشگری ، نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی ، نوجوانان عادی

مقدمه

خشونت خانگی یکی از مشکلات مهم اجتماعی است که سازمان جهانی بهداشت آن را در زمره اولویتهای بهداشتی جهان قرار داده است. علیرغم گستردگی جهانی خشونت خانگی تعریف واحدی از آن وجود ندارد بطوریکه مفهوم و میزان بروز آن تحت الشعاع فرهنگ جوامع مختلف قرار دارد. خشونت خانگی به اشکال مختلف جسمی ،روانی جنسی و اقتصادی مشاهده می‌شود که میتواند علاوه بر تأثیرات مخرب بر سلامت جسم

*نویسنده مسئول: 4600120787@iau.ir

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

و روان قربانیان خود باعث نابودی بنیان خانواده ها نیز شود(میرزایی۱۳۹۸). اگر چه عمدتاً از زنان به عنوان قربانیان خشونت خانگی یاد می‌شود اما در واقع یکی از مهمترین قربانیان خشونت خانگی فرزندان خانواده ها بویژه کودکان و نوجوانان هستند که آسیب پذیرتر از سایر افراد جامعه می‌باشند. تجربه منفی درک شده در دوران کودکی بر خصوصیات شناختی و عاطفی آنها تأثیر گذاشته و منجر به طیف وسیعی از اختلالات رفتاری درونی و بیرونی در آنها می‌شود(زاهدی و رئیس پور شیرازی، ۱۴۰۰). مطالعات انجام شده نشان داده است که این کودکان به مراتب بیشتر از دیگران مستعد اختلالات رفتاری درونی همچون ،افسردگی استرس و اضطراب هستند به علاوه اختلالات رفتاری بیرونی همچون پرخاشگری بزهکاری و ارتکاب خشونت نیز در آنها بسیار بالاتر خواهد بود. در نتیجه خشونت خانگی علیه کودکان و نوجوانان منجر به مشکلاتی در آینده خواهد شد که علاوه بر خود آنها گریبانگیر جامعه نیز خواهد بود زیرا در نتیجه آن مردان و زنان شایسته ای که بتوانند فردایی بهتر برای جامعه رقم بزنند پرورش نخواهند یافت و با فقدان چنین افرادی سلامت خانواده و در نتیجه جامعه به خطر خواهد افتاد. کودکانی که با خشونت روبـــه رو مـــی‌شـــوند، در معرض خطر رفتارهای غیرانطباقی هیجانی، اجتماعی، شناختی و جسمی قرار مـــــــی‌گیرنـــــــد(کوارتاس و گرشاف[1]، ۲۰۲۲). با توجه به مطالب پـی گفتـه و تـأثیرات ویرانگـر کـودک آزاری بر آیندۀ کودکان، این معضـل نیازمند توجه بیشتری است تا بتوان آگاهی خـــانواده هـــا را در خصوص بدرفتاری با کودکان بالا برد و از این آسیب بزرگ به کودکان و در پـــی آن به سلامت خانواده و جامعـــه جلوگیری کـــرد. بنابراین باید از طریق واکنش مناسب و مؤثر سعی در کاهش میزان خشونت داشته باشیم(هلیمن و ماهای[2]، ۲۰۲۲). کودکان و نوجوانان به عنوان یکی از هسته های اصلی اجتماع که آینده یک جامعه نیز به آنها بستگی دارد لازم است در بستری از امنیت و آسایش و به دور از هرگونه خشونت پرورش یابند .حراست از امنیت آسایش و آرامش معقول برای کودکان از طریق مهار خشونت علیه آنها امید را در شریانهای حیاتی هر جامعه به جریان خواهد انداخت و قدرت شکوفایی آن جامعه را نیز افزایش خواهد داد چرا که سلامت روان و جسم آنان ضامن تعالی کشور است و همچنین امنیت روانی نوجوانان امید به زندگی و آزادی اندیشه توام با روشنفکری و روشنگری را به عموم مردم هر جامعه اعطا خواهد نمود(زکوآنو و الیویرا[3]، ۲۰۲۰).

[1] Cuartas, and Gershoff
[2] Heilmann, and Mehay
[3] Zequinão, and Oliveira

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

بیان مساله

معضل خشونت[1] علیه کودکان و نوجوانان پدیده ای است که جوامع بشری همواره با آن روبه رو هستند به طوری که کودکان در طول تاریخ زندگی بشر همیشه به شکلی مورد خشونت قرار گرفته اند خشونتی که بخش عمده آن از سوی والدین و نزدیکان درجه یک مانند خواهر و برادر صورت گرفته است. این مسئله به صورت یکی از حادترین مسائل اجتماعی درآمده است که بسیاری از کودکان و نوجوانان را تهدید می‌کند(میرزایی، ۱۳۹۸). با وجود اهتمام دولت و مردم بر کاهش خشونت علیه کودکان و نوجوانان، متأسفانه هنوز هم خبرهای ناگواری از خشونت علیه کودکان و نوجوانان به گوش میرسد، آمارهای منتشر شده از افزایش خشونت علیه کودکان و نوجوانان در ایران خبر میدهد. آنگونه که مشخص است با یک نگاه واقع بینانه میتوان دریافت که خشونت علیه کودکان و نوجوان در حال گسترش است. رسوخ اشکال نوین بزهکاری در میان کودکان و نوجوانان که سازندگان فردای اجتماع اند میتواند پیامدهای سنگین و بعضاً غیر قابل جبرانی را برای آنان و حتی سایر افراد جامعه داشته باشد رفتارهای خشونت آمیز با کودکان از آنان شخصیتی ضد اجتماعی و هنجار شکن خواهد ساخت به گونه ایی که احتمال بزه دیدگی مضاعف یا بزهکاری را به دنبال خواهد داشت(زاهدی و رئیس پور شیرازی، ۱۴۰۰). کارکرد اجرایی مغز می‌تواند تحت تاثیر خشونت خانگی قرار گیرد. کارکردهای اجرایی مغز[2] ساختارهای مهمی هستند که در هدایت و بهنجار کـردن رفتـار، نقـش اساسـی ایفـا می‌کنند. کارکردهای اجرایی دارای مؤلفه‌های گوناگونی همچـون خـودگردانی، حافظـه کـاری و بـرآورد زمـان هستند(فقیهی محمدی، ۱۳۹۷). این کارکردها در طول فرایند رشد و با افـزایش سن کودک تحول می‌یابند و به تدریج به فرد کمک می‌کنند تا تکالیف پیچیده‌تر و سخت‌تـر را انجـام دهـد. آسیب در کارکردهای اجرایی می‌تواند پیامدهای قابـل ملاحظه‌ای در عملکرد اجتماعی، هیجـانی و شـناختی فرد داشته باشد. کارکردهای اجرایی به عنوان سازه شناختی سطح بالا تعریف می‌شود که در برنامه ریزی، شـروع و تنظیم رفتار هدفمند درگیر است و عملکردهای کنترلی هستند که افراد برای پیاده سازی یا اجرای یک کار به منظور رویارویی با موقعیتهای جدید استفاده می‌کنند. این سازه‌های شناختی چند بعدی برای رفتار هدفمند و حل مسأله در تمام جنبه‌های زندگی اعم از تحصیلی، شغلی یا اجتماعی ضروری هستند(جمشیدی، ۱۳۹۸). مهارت‌هـایی چون بازداری از رفتارهای تکانشی، خودآگاهی و تنظیم احساسات، درک صحیح از دیـدگاه دیگـران، شناسـایی صحیح مشکل و حل مسأله کـه از زیرمجموعـه‌های کارکردهای اجرایـی‌انـد، مـی‌تواننـد بـه فـرد در بهبـود رفتارهای اجتماعی از جمله توانایی همدلی یاری رسانند. کارکردهای اجرایی به پردازش اطلاعات در غیاب هرگونه نفوذ عاطفی اشاره دارد و به معنای مهارت‌های هدفمند

[1] Violence
[2] Executive functions of the brain

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

و مبتنی بر آینده مانند برنامه ریزی، بازداری، انعطاف پذیری، حافظه کاری و پایش است که به صورت ناوابسته به زمینه، غیرهیجانی و تحلیلی سنجش می‌شود(عبدالله و کاپودوان[1]، ۲۰۲۱).

اضطراب[2] در نوجوانان تحت تاثیر خشونت خانگی می‌تواند بیشتر از نوجوانان عادی باشد. اختلالات اضطرابی از شایعترین طبقات روانی هستند. از هر چهار نفر یکی واجد ملاکهای تشخیصی حداقل یک اختلال اضطرابی است و میزان شیوع دوازده ماههٔ این اختلالها ۱۷.۷ درصد است. اضطراب به‌عنوان شایعترین مشکل روانی به شمار می‌رود که محور مطالعهٔ بسیاری قرار گرفته است(وب و الیسون[3]، ۲۰۱۰). کودکان در طول چالشهای شروع دوبارهٔ زندگی، از لحاظ هیجانی و اجتماعی، دچار اضطراب و عدم قطعیت می‌شوند. به همین دلیل این افراد نسبت به افسردگی و درماندگی آسیب پذیرترند. کودکانی که دچار اضطراب می‌شوند بدون شک این امر بر خلق و عواطف آنها نیز تاثیرگذار خواهد بود(هالد و سیپریک[4]، ۲۰۲۲).

یکی دیگر از معضلات بسیار پراهمیت در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی، پرخاشگری[5] آنان می‌باشد. پرخاشگری به هرگونه رفتاری اطلاق می شود که به قصد آسیب رساندن به دیگران از یک فرد سر می زند پرخاشگری ممکن است به شیوه‌های متفاوتی خود را نشان دهد. نتایج مطالعات مختلف داخلی و خارجی شروع پرخاشگری در کودکان را متفاوت و ۸ تا ۲۰ درصد گزارش کرده‌اند. پرخاشگری دوران کودکی عوامل پیش بینی کننده بزهکاری افسردگی افت تحصیلی و سوء مصرف مواد در سنین بالاتر است و مشکلات برخاسته از آن یکی از دلایل ارجاع کودکان و دانش آموزان برای دریافت کمک های روانشناختی محسوب می‌شود(مرادی و زینلی، ۱۴۰۰). یکی از روش‌های دارودرمانی و رفتار درمانی و شناخت درمانی یا ترکیبی از روش های مختلف را در بر می گیرد. از آنجایی که پرخاشگری یکی از اصلی ترین مشکلات دوران کودکی و نوجوانی است که پژوهشگران زیادی در این زمینه کار می‌کنند و در صدد ایجاد راهکارهایی برای مداخله در رفتار پرخاشگرانه هستند(هچر[6] و همکاران، ۲۰۱۲). در میان جمعیت دانش آموزان، الگوهای رفتاری دربرگیرنده خشم شامل پرخاشگری، برون ریزی و مشکلات رفتار ارتباطی بیشترین نرخ ارجاع به خدمات سلامت روانی را به خود اختصاص داده اند. وجود خشم در نوجوان و دانش آموز، نه تنها ممکن است از میزان سازش یافتگی فردی و اجتماعی وی بکاهد، امنیت و بهداشت روانی خانواده و سایر گروههای اجتماعی را نیز دچار مشکل می کند. همچنین در برخی موارد، نوع و شدت مشکل به حدی می رسد که موجبات آزار و تهدید حقوقی اعضای دیگر

[1] Abdullah, and Karpudewan
[2] Anxiety
[3] Webb and Ellison
[4] Hald, and Ciprić
[5] Aggression
[6] Hatcher

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

اجتماع را فراهم می آورد و درنتیجه، موجب درگیری فرد با قانون و مراجع کیفری می شود(معاریفا و ماشار[1]، ۲۰۲۲). بنابراین با مشکلاتی که در میان دانش آموزان پرخاشگر وجود دارد وجود خلا وجود آموزش جایگزین پرخاشگری بسیار احساس می شود. در واقع اگر بتوان آموزشی را به دانش آموزان ارائه نمود که بتواند جایگزین پرخاشگری در آنها شود، این امر می‌تواند کمک کند تا پرخاشگری آنها کنترل و کاهش یابد و در نتیجه بتوانند به راحتی در اجتماع با دیگران ارتباط برقرار کنند بدون آنکه با دیگران درگیر شوند(ابراهیمی و آزادی، ۱۴۰۰).

اکنون پرداختن به خشونت خانگی و علل و زمینه های این آسیب اجتماعی می‌تواند در شناخت هرچه بهتر این مشکل و علل آن به منظور ارایه راهکارهای لازم برای پیشگیری و مقابله با آن موثر و بسیار راهگشا باشد. با توجه به اینکه تجربیات نوجوانان درباره خشونت خانگی متفاوت بوده و استدلال و درک ایشان از شرایط و مشکلات خانواده می تواند بر سلامت جسم و روان آنها موثر باشد، این مطالعه با هدف مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، انجام شده است تا با درک عمیقتر جنبه های مختلف این معضل اجتماعی بتوان برنامه ریزی های لازم را برای کاهش آن انجام داد.

اکنون با توجه به این که خلاء تلاش های علمی برای مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی ، احساس می‌شود، بنابراین در راستای پژوهش‌های صورت گرفته و با توجه به مطالب مطرح شده ، این پژوهش قصد دارد تا به مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی ، بپردازد. برای این منظور به دنبال آزمون کردن فرضیات زیر است:

- بین کارکرد اجرایی مغز در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، تفاوت وجود دارد.
- بین اضطراب در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، تفاوت وجود دارد.
- بین پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، تفاوت وجود دارد.

[1] Muarifah, and Mashar

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

روش

این پژوهش از لحاظ دسته بندی تحقیقات براساس هدف آنها، تحقیق کاربردی محسوب شده و نوع آن علی – مقایسه‌ای پسا رویدادی می‌باشد. جامعه آماری مورد مطالعه شامل ۲۰۰ نفر از نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی شهر تهران بودند که از بین آنها ۱۰۰ نفر از نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی (۵۰ نفر) و همچنین نوجوانان عادی (۵۰ نفر) به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش بود. برای سنجش وسواس فکری از آزمون جور کردن کارتهای ویسکانسین[1] (گرانت و برگ، ۱۹۹۳) ، پرسشنامه ۲۱ سؤالی اضطراب بک[2] (۱۹۸۸) و پرسشنامه ۳۰ سوالی پرخاشگری آیزنگ و گلین ویلسون (۱۹۹۲) ، استفاده شد. به منظور سنجش پایایی سوالات، یک نمونه اولیه شامل۳۰ پرسشنامه پیش‌آزمون توزیع شد و سپس با استفاده از داده‌های بدست آمده از پرسشنامه، میزان پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ توسط نرم افزار اس‌پی‌اس‌اس[3]، محاسبه گردید. ضریب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بزرگتر از مقدار ۰/۷ بوده و نشان از پایایی مناسب متغیرهای پژوهش بود. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی میانگین، انحراف معیار و آمار استنباطی از تحلیل آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس با نرم افزار آماری اس‌پی‌اس‌اس ۲۶ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

شاخص‌های توصیفی و پراکندگی ابعاد پژوهش محاسبه گردید و مشخص شد ٪۸۴.۳ از پاسخ دهندگان را دختران تشکیل داده‌اند و ٪ ۱۵.۷ از پاسخ دهندگان پسران بوده‌اند. همچنین معلوم شد

در نمونه آماری تحقیق ، ٪۳۵.۷ از پاسخ دهندگان ۱۲ تا ۱۵ سال، ٪۵۰ از پاسخ دهندگان ۱۶ تا ۱۷ سال و ٪۱۴.۳ از آنها بالای ۱۷ سال بوده‌اند. شاخصهای مرکزی و پراکندگی متغیرهای پژوهش در جدول زیر محاسبه شده است:

[1] WSCT
[2] BAI
[3] SPSS

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

جدول ۱- شاخص‌های متغیرهای پژوهش

مولفه	میانگین		انحراف معیار	
	نوجوانان عادی	**نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی**	**نوجوانان عادی**	**نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی**
تعداد طبقات تکمیل شده	۵	۳	۱.۲۶	۰.۷۸
تعداد خطاهای در جاماندگی	۵.۳	۷.۲	۰.۷۷	۰.۲۶
تعداد کل پاسخ‌های صحیح	۳۶.۵	۲۴.۹	۱.۲۳	۰.۹۵
تعداد کل پاسخ‌های غلط	۲۱.۷	۲۷.۱	۰.۹۸	۰.۸۷
تعداد کل کوشش‌ها	۵۱.۳	۵۵.۲	۰.۷۸	۰.۳۹
تعداد خطاها غیر از خطاهای در جاماندگی	۱۶.۴	۱۹.۸	۲.۳۱	۱.۳۶
تعداد کوشش‌ها برای تکمیل الگوی اول	۱۹.۸	۳۳.۲	۱.۹۸	۱.۷۵
تعداد پاسخ‌های سطح مفهومی	۴.۶	۲.۵	۰.۹۸	۱.۳۹
شکست در حفظ یک توالی	۰.۲۵	۱.۹	۱.۳۶	۰.۹۹
مدت زمان اجرای آزمون	۱۹۴.۴	۲۲۱.۵	۳.۲۱	۱.۹۸
اضطراب	۲.۶۴	۳.۶۱	۱.۱۷	۱.۱
پرخاشگری	۲.۱۵	۳.۶۲	۰.۵۲	۰.۹۹

در ادامه نرمال بودن متغیرهای پژوهش بررسی شد و نتایج نشان داد مقدار معیار تصمیم (P-Value) در تمامی سازه ها از ۰.۰۵ بیشتر بوده است و لذا دلیلی بر ضد این فرضیه که نمونه مورد نظر از توزیع نرمال بدست آمده است ، وجود ندارد.

همانطور نتایج آزمون ام باکس نشان می‌دهد F محاسبه شده معنادار نمی‌باشد، بنابراین همگنی ماتریس واریانس-کوواریانس رعایت شده است.

جدول۲- آزمون ام باکس جهت بررسی همگنی ماتریس واریانس- کواریانس

آزمون باکس	df_1	df_2	F	sig
۴/۴۵	۶	۱۱۵۰۲۶/۱۱	۰/۷۲۳	۰/۶۳۱

جهت بررسی مفروضه یکسانی خطای واریانس از آزمون لوین استفاده شد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

جدول ۳- آزمون لوین جهت بررسی مفروضه یکسانی خطای واریانس

متغیرها	df_1	df_2	F	sig
تعداد طبقات تکمیل شده	۱	۹۸	۱/۵۷	۰/۲۱۱
تعداد خطاهای در جاماندگی	۱	۹۸	۱/۴۳	۰/۴۳۲
تعداد کل پاسخ‌های صحیح	۱	۹۸	۱/۵۵	۰/۳۳۳
تعداد کل پاسخ‌های غلط	۱	۹۸	۱/۲۹	۰/۵۰۱
تعداد کل کوشش‌ها	۱	۹۸	۱/۲۲	۰/۲۱۱
تعداد خطاها غیر از خطاهای در جاماندگی	۱	۹۸	۱/۶۵	۰/۲۹۱
تعداد کوشش‌ها برای تکمیل الگوی اول	۱	۹۸	۱/۵۵	۰/۲۳۴
تعداد پاسخ‌های سطح مفهومی	۱	۹۸	۱/۲۳	۰/۵۰۰
شکست در حفظ یک توالی	۱	۹۸	۱/۱۳	۰/۵۰۰
مدت زمان اجرای آزمون	۱	۹۸	۱/۶۶	۰/۵۰۰
اضطراب	۱	۹۸	۱/۸۱	۰/۱۸۰
پرخاشگری	۱	۹۸	۲	۰/۱۵۹

با توجه به اینکه مفروضه‌های زیربنایی مانوا رعایت گردیده است، در این مطالعه از روش تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا) استفاده شد.

جدول۴- تحلیل واریانس چند متغیری آزمون در مورد مؤلفه های آزمون ویسکانسین ، اضطراب و پرخاشگری

متغیرها	مجموع مجذورات(SS)	df	میانگین مجذورات(MS)	F	سطح معناداری	توان آماری
تعداد طبقات تکمیل شده	۸۰/۵۷	۱	۸۰/۵۷	۷۶.۳۹	۰.۰۰۱	۰.۷۳
تعداد خطاهای در جاماندگی	۱۸/۴۳	۱	۱۸/۴۳	۱۰.۷۷	۰.۰۰۰	۰.۴۵
تعداد کل پاسخ‌های صحیح	۱۹/۵۵	۱	۱۹/۵۵	۱۱.۳۴	۰.۰۰۰	۰.۶۳
تعداد کل پاسخ‌های غلط	۱۵/۲۹	۱	۱۵/۲۹	۲۳.۶۵	۰.۰۰۰	۰.۶۲
تعداد کل کوشش‌ها	۱۷/۲۲	۱	۱۷/۲۲	۹.۳۶	۰.۰۰۰	۰.۳۹
تعداد خطاها غیر از خطاهای در جاماندگی	۱۴/۶۵	۱	۱۴/۶۵	۳۶.۳۵	۰.۰۰۰	۰.۳۹
تعداد کوشش‌ها برای تکمیل الگوی اول	۱۹/۵۵	۱	۱۹/۵۵	۱۲.۶۳	۰.۰۰۱	۰.۴۶

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

تعداد پاسخ‌های سطح مفهومی	۱	۲۰/۲۳	۹.۳۶ ۰.۰۰۰	۰.۴۹
شکست در حفظ یک توالی	۱	۲۰/۱۳	۱۴.۳۱ ۰.۰۰۲	۰.۳۹
مدت زمان اجرای آزمون	۱	۱۲/۶۶	۹.۵۸ ۰.۰۰۰	۰.۳۴
اضطراب	۱	۱۳/۸۱	۱۶۵.۲ ۰.۰۰۲	۰.۲۹
پرخاشگری	۱	۱۰.۸۷	۳۸۲.۷ ۰.۰۰۰	۰.۲۸

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد مؤلفه‌های آزمون ویسکانسین ، اضطراب و پرخاشگری به طور معناداری در دو گروه متفاوت هستند و بنابراین فرضیات پژوهش تأیید می‌شوند.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این تحقیق مقایسه کارکرد اجرایی مغز ، اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی ، بود. در این پژوهش مشخص شد کارکرد اجرایی مغز در نوجوانانی که خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی را تجربه کرده‌اند نسبت به نوجوانان عادی در حد ضعیف‌تری قرار داشته است. همچنین مشخص شد اضطراب و پرخاشگری در نوجوانانی که خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی را تجربه کرده‌اند از نوجوانان عادی به طرز معناداری بیشتر بوده است. در پژوهش محبوبی کندلجی و ملک لو(۱۴۰۳)، معلوم شد دانش اموزانی که در محیط های خشونت امیز بزرگ می شوند، ممکن است با مشکلاتی نظیر اضطراب، افسردگی، کاهش عملکرد تحصیلی و رفتارهای پرخاشگرانه مواجه شوند. در پژوهش حقی، وامری و سجادی(۱۳۹۶)، معلوم شد بین همهٔ ابعاد مواجهه با خشونت خانگی و خطرپذیری رابطه مثبت وجود داشت. میزان مواجهه با انواع خشونت در دانشآموزان پسر بیشتر از دانشآموزان دختر است. در پژوهش هاشمی ، عینی و شاهجویی (۱۴۰۱)، معلوم شد درمان فراشناختی با تاکید بر کارکردهای اجرایی مغز، سندرم شناختی- توجهی را در دانش-آموزان مبتلا به اضطراب اجتماعی کاهش می دهد. همچنین در پژوهش سیفی طرقی و مشکاتی(۱۴۰۳)، معلوم شد رابطه بین اضطراب و کارکردهای اجرایی در دو گروه نوجوانان ورزشکار و غیرورزشکار معنی دار نبود. از طرفی پژوهش هالی و اوینگز(۲۰۱۷)، نشان داد حداقل برای اعمال پرخاشگرانه فیزیکی، قابلیت‌های نسبتاً قوی در هر یک از حوزه‌ها ممکن است در برابر تمایلات به انجام رفتارهای پرخاشگرانه محافظت شود. بنابراین، هم مهارت های تنظیم هیجان و هم توانایی های عملکرد اجرایی ممکن است اهداف ارزشمندی برای مداخلات با هدف کاهش رفتارهای پرخاشگرانه باشند. در پژوهش وانگ و لی(۲۰۲۳)، معلوم شد درد باعث افزایش پرخاشگری می شود، در حالی که قبل از آن، فعالیت های مغزی شبکه برجسته درگیر در فرآیند اطلاعات اجتماعی برجسته و سیستم ارزشی مرتبط با بازنمایی ارزش رویدادهای اجتماعی را سرکوب می کرد. در پژوهش لیو و گو (۲۰۲۱)، معلوم شد روابط تنبیه بدنی با پرخاشگری نوجوان تا حدی با تأیید خشونت توسط نوجوان ، هیجان

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

منفی و خودکنترلی پایین واسطه شد. در پژوهش چن و پن (۲۰۲۱)، معلوم شد نگرش والدین نسبت به تنبیه بدنی با افسردگی و مشارکت در خشونت مدرسه از طریق استفاده واقعی از تنبیه بدنی رابطه غیرمستقیم معناداری داشت. این یافته ها برای هر دو جنس اعمال می شود. این مطالعه از این گزاره حمایت می‌کند که نگرش‌های والدین و استفاده واقعی از تنبیه بدنی می‌تواند برای پیش‌بینی افسردگی و خشونت مدرسه کودکان با هم کار کند. در تبیین این مطالب می‌توان گفت کودکان و نوجوانان گروهی آسیب پذیر از جامعه اند که به دلیل وضعیت خاص جسمانی و روانی آماج طیف وسیعی از خشونت ها از جمله خشونت های جسمی جنسی روحی عاطفی اقتصادی و اجتماعی قرار می گیرند که این خشونتها توسط والدین یا مراقبان کودک همسالان و هر فرد دیگری انجام می‌شود . زمانی که کودک از سوی والدین خود مورد پرخاشگری قرار میگیرد خشونت خانگی رخ داده است(لیو و گو، ۲۰۲۱). در طیف خشونتهایی که علیه کودکان واقع میشود خشونت خانگی بیشترین میزان را به خود اختصاص می‌دهد. خشونت علاوه بر محیط خانواده در اجتماع هم توسط افراد دیگری رخ میدهد با وجود اینکه خشونت علیه کودکان طیف وسیعی از رفتارهای آسیب رسان را شامل می‌گردد اما باید گفت که تمامی این رفتارها حول پنج محور خشونت های جنسی روانی ،جسمی اقتصادی و اجتماعی میگردد .خشونت جسمی خشونت جسمانی شامل فعل آگاهانه و ارادی مرتکب به قصد آسیب، صدمه جسمانی و ایجاد درد جسمانی بر قربانی است مصادیق این خشونت از ضرب و جرح ساده تا قطع عضو و قتل کودک را در بر می‌گیرد. در این پژوهش معلوم شد نوجوانانی که در معرض خشونت خانگی بودند از پرخاشگری و اضطراب بالاتری برخوردار بودند و همچنین کارکرد اجرایی مغز آنها نیز ضعف بیشتری داشت. پرخاشگری نوجوانان یکی از چالشهایی است که بسیاری از والدین با آن مواجه می‌شوند برخی تغییرات جسمانی و روانی زمینه ساز بروز خشم و رفتار پرخاشگرانه در نوجوان هستند اما در بسیاری از موارد پرخاشگری نوجوان به سبکهای فرزند پروری والدین و شیوه برخورد آنها با نوجوان برمی‌گردد(ابراهیمی و آزادی، ۱۴۰۰). از طرفی کارکردهای اجرایی شامل فرایندهای شناختی چون؛ حل مسئله، توجه، استدلال، سازماندهی، برنامه‌ریزی، حافظه، کنترل بازدارنده، کنترل تکانه، حفظ آمایه، تغییر آمایه و بازداری پاسخ را بر عهده دارد؛ در نتیجه نقص و اختلال در این زمینه دچار اختلال در عملکردهای روزانه می‌گردد(میرزایی، ۱۳۹۸). بنابراین زمانی که نوجوانان در معرض خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی قرار می‌گیرند با استرس و فشاری که به آنها وارد می‌شود نمی‌توانند به طرز دقیقی استدلال و برنامه‌ریزی کنند و همین امر کارکرد اجرایی مغز آنها را نسبت به نوجوانان عادی تضعیف می‌کند. این پژوهش نیز در حین انجام با محدودیت‌هایی روبرو بود که می‌توان به این موضوع اشاره کرد که بعضی از پاسخ‌های ارایه شده توسط افراد نمونه ممکن است به منظور مطلوب جلوه دادن شرایط خود این پاسخ‌ها را داده باشند و خود ممکن است تا حدودی بر روی نتایج تاثیر گذار باشد. با توجه به اینکه در این پژوهش معلوم شد کارکرد اجرایی مغز ،

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

اضطراب و پرخاشگری در نوجوانان تحت تأثیر خشونت خانگی و تنبیه فیزیکی و نوجوانان عادی، تفاوت معنادار دارند لذا پیشنهاد می‌شود در روانشناسان و مشاوران روان درمانگر با شناسایی نوجوانانی که خشونت خانگی را تجربه کرده اند، با انجام جلسات درمانی نسبت به بهبود کارکرد اجرایی مغز آنها بکوشند. در نهایت به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود در تحقیق دیگری به مقایسه این متغیرها در نوجوانان دختر و پسر به صورت جداگانه پرداخته شود. همچنین پیشنهاد می شود درتحقیق دیگری این پژوهش را در میان نوجوانان شهرهای دیگر مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

ابراهیمی، تقوا؛ آزادی، سعیده (۱۴۰۰)، پرخاشگری نوجوانان و درمان آنها، انتشارات ماهواره

جمشیدی، شیوا (۱۳۹۸)، مهارت آموزی مبتنی بر مغز تقویت کارکردهای اجرایی، انتشارات رشد

حقی، زینب؛ وامری، مروئه؛ سجادی، حمیرا (۱۳۹۶)،پیش‌بینی خطرپذیری نوجوانان بر اساس مواجهۀ آنها با خشونت خانگی در نوجوانان خرم آباد ، رفاه اجتماعی، ۱۷ (۶۵)

زاهدی، عبدالوحید؛ رئیس پور شیرازی، مهسا (۱۴۰۰)، پیشگیری از خشونت خانگی، انتشارات آموزشی تالیفی ارشددان

سیفی طرقی، مهتاب و مشکاتی، زهره،۱۴۰۳،رابطه کارکردهای اجرایی مغز و اضطراب نوجوانان ۱۳ تا ۱۶ سال: مقایسه ورزشکاران و غیرورزشکاران،دومین همایش ملی پژوهش های نوین در علوم ورزشی،مرودشت،https://civilica.com/doc/2167996

فقیهی محمدی، محمد مهدی (۱۳۹۷)، مقدمه ای بر کارکردهای اجرایی مغز، انتشارات حافظه برتر اندیشه

محبوبی کندلجی، مریم و ملک لو، الهام،۱۴۰۳،خشونت های خانگی و تاثیر آن بر رفتار دانش آموزان،اولین همایش بین المللی ایده های تحول آفرین در زمینه مطالعات فرهنگی و آموزشی در آموزش و پرورش با تاکید بر اقدام پژوهی، درس پژوهی و روایت پژوهی در هزاره سوم،https://civilica.com/doc/2139176

مرادی، خدیجه؛ زینلی، زهرا (۱۴۰۰)،" تأثیر درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد (ACT))بر تابآوری کودکان تحت پوشش بهزیستی " ،مجله پزشکی قانونی ایران، ۲۷ (۱)

میرزایی، نیلوفر (۱۳۹۸)، خشونت خانگی، انتشارات اندیشه احسان

هاشمی زهره، عینی ساناز(۱۴۰۱)، شاهجویی تقی. اثربخشی آموزش‌های مبتنی بر کارکردهای اجرایی مغز بر سندرم شناختی-توجهی دانش-آموزان مبتلا به اضطراب اجتماعی، دوماهنامه علمی- پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. ۱۴۰۱; ۱۵ (۲) :۱۳۰-۱۲۲

Abdullah, M. N. S., Karpudewan, M., (2021). Executive function of the brain and its influences on understanding of physics concept. Trends in neuroscience and education, 24, 100159.

Chen, J. K., Pan, Z (2021). Parental beliefs and actual use of corporal punishment, school violence and bullying, and depression in early adolescence. International journal of environmental research and public health, 18(12), 6270.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Cuartas, J., Gershoff, E. T., (2022). Physical punishment and child, adolescent, and adult outcomes in low-and middle-income countries: protocol for systematic review and meta-analysis. Systematic reviews, 11(1), 276.

GM Hald, A Ciprić (2022), Anxiety, depression and associated factors among recently divorced individuals, Journal of Mental Health, 2022 - Taylor & Francis

Hatcher, R. M., Palmer, E. J., McGuire, J., Hounsome, J. C., Bilby, C. A. L., & Hollin, C. R. (2008). Aggression replacement training with adult male offenders within community settings: a reconviction analysis. Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 19(4), 517-532.

Heilmann, A., Mehay, A (2021). Physical punishment and child outcomes: a narrative review of prospective studies. The Lancet, 398(10297), 355-364.

Holley, S. R., Ewing, S. (2017). The relationship between emotion regulation, executive functioning, and aggressive behaviors. *Journal of interpersonal violence*, *32*(11), 1692-1707.

Liu, W., Guo, S.,. (2021). Corporal punishment and adolescent aggression: An examination of multiple intervening mechanisms and the moderating effects of parental responsiveness and demandingness. Child Abuse & Neglect, 115, 105027.

Muarifah, A., Mashar, R., (2022). Aggression in adolescents: The role of mother-child attachment and self-esteem. Behavioral Sciences, 12(5), 147.

Wang, Y., Li, (2023). Incidental physical pain reduces brain activities associated with affective social feedback and increases aggression. Social Cognitive and Affective Neuroscience, 18(1), nsac048.

Webb AP, Ellison CG, (2010). Divorce, religious coping, and depressive symptoms in a conservative protestant religious group. Family Relations. 2010 Dec 1; 59(5): 544-57

Zequinão, M. A., Oliveira, W. A., (2020). Physical punishment at home and grade retention related to bullying.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]

Comparison of Brain Executive Function, Anxiety, and Aggression in Adolescents Exposed to Domestic Violence and Physical Punishment and Normal Adolescents.

Mobina Sameni[1] and Zahra Azadiahmadabadi[2]

1& 2 Department of Psychology, Ga.C, Islamic Azad University, Garmsar, Iran

Abstract

The aim of this study is to compare the executive function of the brain, anxiety and aggression in adolescents affected by domestic violence and physical punishment and normal adolescents. The study population consisted of 200 adolescents affected by domestic violence and physical punishment and normal adolescents in Tehran, from which 100 adolescents affected by domestic violence and physical punishment (50) and normal adolescents (50) were selected by convenience sampling. The data collection tool in this study was. To measure obsessive-compulsive disorder, the Wisconsin Card Sorting Test (Grant and Berg, 1993), the 21-item Beck Anxiety Inventory (1988) and the 30-item Eysenck and Glyn Wilson Aggression Inventory (1992) were used. Descriptive statistics methods of mean, standard deviation and inferential statistics were used to analyze the data, using independent t-test analysis and analysis of variance with SPSS statistical software. It showed that executive brain function, anxiety and aggression have a significant effect in adolescents affected by domestic violence and physical punishment and normal adolescents.

Keywords: Executive Brain Function, Anxiety, Aggression, Adolescents Affected by Domestic Violence and Physical Punishment, Normal Adolescents

* Corresponding Author: 4600120787@iau.ir

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-17]